Anul II. — N° 28. Vineri, 24 Ianuarie 1919.

REDACTIA SI ADMINISTRATIA
22, avenue de l'Opéra, Paris

Din insărcinarea unui Comitet
Director :
Sever BOCU

România Mare

Foaia Voluntarilor și Soldaților Români în Franța

ABONAMENTE :
1/2 a
Franța 10
Străinătate 1

Apare odată pe Săptămână

PEDEAPSA

Il chema Iosif Şeghescu şi era deputat în camera din Budapesta.

Ardelenii şi mai ales cei din Banat cunoaşteţi povestea urîtă a acestui om pătat. Ştiţi că acum vre o zece ani era un biet profesor sărac la un gimnasiu unguresc şi nu făcea umbrà pàmântului nici cu ştiinta, nici cu munca lui. V'aduceţi aminte, cum s'a sàltat pe scara norocului : S'a vîndut ungurilor. Şi a pus candidatura de deputăţie intr'un cerc românesc din Caras Severin, sprijinit de banii şi de jandarmii lui Tisza A fost ales prin aur şi sînge, ca aproape toţi tovarăşii lui. Ajuns in parlament a ţinut cuvîntări impotriva partidului nostru naţional, ne-a batjocorit in gazetele ungureşti şi peste noapte s'a boerit de tot. Stăpinii l-au încarcat de bunătăţi L'au asezat profesor la Universitatea din Budapesta, ni l-au trimis pe cap în Ardeal ca inspector al şcoalelor, i-au dat decoraţii şi imparatul l-a numit sfătuitor al curţii. Noi care il cunoşteam din tinereţe pe acest apucat de valuri, l-am urmărit în tot drumul lui spre prăpastie. L-am văzut zi cu zi, tot mai rumen şi mai gras, tot mai bătos, mai obraznic. [illegible] curme această minciună şi că pe urmele lui nu va rămine decît scârba neamului pe care l-a nesocotit. L am acoperit deci cu dispreţul nostru şi-am aşteptat ceasul dreptăţii care să-l mature din cale...

Ei bine, acest ceas a sosit. Pedeapsa care se pregătea în umbră a lovit cu pumnul ei de fier. Sub lovitura crâncenă nenorocitul a fost strivit. Pe Iosif Şeghescu, ne spun veştile sosite din Ardeal, în piaţa din Oradea-mare l-a sfâşiat poporul. Trimis de guvernul din Budapesta, înainte de adunarea dela Alba Julia, să tulbure apa la noi pe seama Ungurilor, ţăranii adunaţi din Bihor l-au răpus şi praf s'a ales, de toate negustoriile lui, Trupul vinovatului s'a coborît sub pămînt, lăsînd în urmă amintirea unui cuget destrăbălat, deasupra căruia s'a ridicat birui toare răsbunarea neînduplecată.

* * *

Am smuls din frămîntările acestaor vremi pline de măreţie această întîmplare, ca să vedeţi, dragi soldaţi, că sufletul neamului clocoteşte astăzi biciuit de adevăruri mari. Zilele de miere ale păcatului s'au cam isprăvit şi la noi, ca şi 'n alte părţi. După pălmuirea cinstei, a început pedeapsa...

In toată Europa, pe care aţi stropit-o voi cu sîngele şi cu sudoarea voastră, ţărani dela plug cari ne-aţi dat România mare, trece acum viforul dreptăţii cu suflarea lui înfricoşată. El a dărîmat împărăţii putrede, a umilit pe cei trufaşi, a sfărmat graniţe mincinoase şi-a dat popoarelor o înduire schimbată. Este un duh nou care pluteşte peste capetele noastre, sub ocrotirea lui viaţa se face mai aspră, dar sufletul se primeneşte şi se avîntă mai îndrăzneţ spre lumină.

Acest duh cu paloşul de foc s'a sălăsluit şi la noi.

Pedeapsa lui se va simţi. Toţi acei cari in trecut au umblat pe căile strîmbe ale norocului, vor avea prilejul să cunoască rostul necruţator al vremii. Se va scormoni ca într'un vîrtej viltoarea păcatelor şi se va şterne în vederea deaproapelui, ca să-şi ceară judecata. Vor fi clipe de rasplătà, vor fi clipe de birui ţa toate aceste pedepse. Ele vor curăţi drumul poporului nostru de multe stăvuri sufleteşti. Pe urma lor nu vom mai întîlni nici pe trădatorii cari pentru arginţi au vindut soarta unui neam, fie în camera dela Budapesta, fie in gazetele închiriate de Nemţi cari se strigau la Bucureşti pe calea Victoriei... Dar primenirea va fi mai largă, întrebările se vor înmulţi, valul de sănătate va creşte undele lui vor pătrunde în toate ascunzişurile vieţii noastre.

E bine aşa !

Să aducem mulţumiri lui Dumnezeu cà ne a impàrtăşit de-o asemenea viaţa care pusà in slujba gîndurilor curate îşi poate găsi răsplata ei. Cetăţeni în ţară nouà, prejàtiţi-và pentru ce ! In curînd întorşi la căminurile noastre, pe toţi ne-aşteaptà munca frumoasà şi rodnică a unui neam care scuturându-se de duşmanii lui de veacuri e chemat să-şi dureze pentru casa lui temelii trainice din adevàr şi dreptate.

OCTAVIAN GOGA

LA AKERMAN *)

Adie 'n soarele de-amiază
Un vânt de secetă duşman,
Batalionul cantonează
Pe-un vârf de deal la Akerman.

Printre scăeţi şi pălămidă
Sus la răscruci lângă răzor,
Sunt puştile în piramidà
Şi sunt soldaţi în umbra lor.

In largul zărilor senine
Luceşte lacul solitar,
Şi golul stepei ukraine
In depărtări peste hotar.

Flăcăii stau întinşi pe spate
Olteni, de fel din Mehedinţi,
Cu ochii 'nchişi pe jumătate
In ploaia razelor ferbinţi.

Ce întrebări, ce griji, ce gânduri
Le-or fi umbrind acest popas,
Că s'a făcut tăcere 'n rânduri
Şi nu s'aude nici-un glas.

Târziu un fluier prinde-a zice
O doinà veche de pe Jiu,
Din ochi dau lacrămi să le pice
De-atâta jale şi pustiu...

O faţă doar se lumineză,
In somn, e domnul caporal :
— Nenorocitul se visează
La Alba-Iulia 'n Ardeal.

OCTAVIAN GOGA

*) Rânduri scrise în primăvara anului trecut când trupele noastre cantonau în Basarabia, după nenorocitul tratat de Bucureşti a cărui ruşine s'au găsit aşa zise mâini româneşti s'o iscălească.

FRANTA

Inainte de a vă inapoia acasă, voi făuritori ai României mari, e bine să cunoaşteţi mai de aproape pe toţi acei cari alături şi împreună cu voi, au luptat pentru ca dreptatea să triumfe şi tiranul care încercase să subjuge lumea întregă să fie îngenuchiat cum a fost.

Soarta a făcut ca românimea să fie aşezată în mijlocul unor popoare de alt sânge, cu care n'a putut rici odată să lege pretenii serioase, pentru, că oricât s'ar strădui cărturarii să împerecheze ziua cu noaptea, tot zicătoarea românească e adevărată, că sângele nu se face apă. Când dar ceasul judecăţei a bătut şi când tot sufletul românesc s'a simţit străbătut de fiorul sfânt al frăţiei care nu cunoaşte bariere, în jurul lui nu erau de cât duşmani sau prietenii viclene şi interesate. Aceste din urmă prietenii au trebuit să fie folosite căci aşa impuneau împrejurările, dar inima românască nu cu ele erau. Dacă însă bătaile inimei româneşti n'aveau răsunet în popoarele care ne învecinau, era departe un popor frate cu noi, care prin obârşia lui, prin credinţa lui in dreptate şi prin dorul lui de libertate, făcea tot una cu poporul nostru : erau fancezii, frăţuzii cum li se zice pe la noi.

Suferinţele şi necazurile voastre, de care neamul românesc va ţine seamă vă au adus azi, [illegible] pe pământul sfânt al Franţei. In curând vă veţi întoarce la căminurile voastre şi veţi vorbi a lor voştri de ce aţi pătimit în ţara duşmană care a voit să ne cotropească şi să ucidă libertatea şi viaţa românească Dar veţi mai spune acasă şi de ce aţi văzuţ, auzit şi simţit pe pământul Franţei, care şi ea a suferit mult de pe urma crimelor şi cruzimei aceluiaşi duşman. Şi când glasul vostru va pomeni numele acestei ţări în care poposiţi astăzi în drum spre casă să uitaţi micile neajunsuri ce poate le întâmpinaţi unii dintre voi, din pricina unor reglemente prea severe, dar fireşti în vremuri de restriste şi de nevoi ca cele prin care trecem. Să vă reamintiţi că pentru noi români Franţa este o soră mai mare şi că pentru libertatea lumei întregi, deci şi a noastră această soră a pătimit mult şi a ştiut să îndure toate cruzimile până ce a răpus pe duşman.

Şi e bine să mai ştiţi şi să repetaţi la voi acasă copiilor şi familiilor voastre că tovarăşa noastră de luptă Franţa nu pentru prima oară a suferit pentru binele lumei şi că în ce ne priveşte nu pentru prima oară ne-a dat mărturii strălucite de dreptatea şi interesul ce ni-l poartă.

In ce ne priveşte, existenţa noastrà de stat unitor românesc, Franţei o datorim Când Turcia care ne stăpânea de fapt se opunea ca principatele româneşti să se unească într'un singur stat şi când de partea Turciei erau aproape toate statele mari din Europa, Franţa singură era de partea noastră şi împăratul de atunci Napoleon al III ne susţinea din resputeri. Când Vodă Cuza a fost ales în Moldova şi în Muntenia şi astfel unirea a fost realizată in persoana aceluiaşi Domn, Franţa care a dorit această unire a avut ca şi ţarile româneşti, sufletul în sărbătoare.

Vântul de libertate şi de independenţă tot din ţinuturile Franţei ne-a venit. Pe acest pământ sângerat de atâtea ori pentru dreptul celor mulţi au venit să se lumineze şi să se încălzească la soarele libertăţei înaintaşii noştrii. De aici au adus în ţară ideile mari şi generoase de egalitate, fraternitate şi libertate. Aici au venit tinerii noştri, cei mai mulţi feciori de agricultori sau de mici negustori să înveţe carte şi să aducă celor rămaşi acasà lumina ştiinţei care înobilează sufletul unui popor şi îl rânduеşte printre popoarele alese.

Şi acum, când neamţul şi ungurul s'au unit ca sà strivească sub călcâiul lor lumea întreagà, Franţa a pătimit cea d'ntâi şi când soldaţii ei se băteau ca leii la Marna, ei îşi dădeau sângele nu numai pentru ţara lor dar pentru libertatea lumei întregi.

— Veniţi cu noi ! ne-au spus francezii, veniţi să îngenuchiăm pe tiran şi sà asigurăm tutulor popoarelor libertatea şi unirea. Neamul întreg românesc a ascultat strigătul acesta şi când ceasul a sunat, cà un singur om v'aţi sculat cu toţii şi aţi pornit la lupta sfântà. Dar Franţa era departe. Ea nu ne putea da mâna de ajutor ce ne trebuia şi Rusia care avea dotoria să ne ajute căci o scăpasem şi noi de multe, avea un guvern de oameni păcătoşii şi vânduţi duşmanului. De aici ni s'au tras multe necazuri, de care au fost vinovaţi poate şi unii dintre ai noştrii care aveau datoria să se îngrijească de voi altfel de cât au făcut o şi să pregătească mai bine ziua mare când apelul ţărei trebuia sà sune.

Păcătoşii, unii şi-au primit pedeapsa— ca în Rusia — alţii, nu vor scăpa nici ei de dreapta răsplată.

A fost însà o ţară care s'a îndurerat profund de suferinţele poporului nostru: a fost Franţa, ea ne-a trimis armament muniţii ofiţeri, aviatori şi încetul cu încetul brava oştire românească a fost iar întreagă şi atât de plină de suflet în cât când goarna a răsunat, tricolorul românesc fâlfaia victorios, cu adevărat ca în poveşti în faţa duşmanului cotropitor Ofiţer francez şi soldat român, erau doi fraţi care desi vorbeau fiecare altà limbă sufletele lor se înţelegea totuşi atât de bine.

Cupa de amăraciuni, însă nu se golise încà. Neamul românesc mai avea sà sufere umilinţa şi durerea ocupaţiunei străini şi ruşinea unui guvern impus de nemţi ca sà iscălească o pace în contra căruia era tot poporul.

Se părea cà acolo înlre duşmani şi ocupată de duşmani, ţărişoara noastrà înjumătăţită îşi traia zilele din urmà, când, o veste adusà de un aviator francez Regelui Ferdinand la Iaşi, anunţa cà trupele franceze sunt la Dunăre gata sà pătrundă în ţară ca sà ne-o libereze de duşmani.

— Trăiascà Franţa! a fost strigàtul care a ţâşnit din toate piepturile româneşti şi a doua zi armata românească a fost iar pe picior de ràzboi şi cu ajutorul trupelor franceze a izgornit pe inamic. care se instalase ca la el acasà.

Şi acum trupele noastre, fraţi voştri de la Oituz şi de la Jiu, de la Cerna şi de la Mărăşesti înaintează în Transilvania şi Bucovina, unite pentru totdeauna cu ţara mumă şi după cum în zilele de durere Franţa era cu noi, tot aşa şi azi în zilele de bucurie.

Când în ţară un guvern vitreg lucra pe placul nemţilor, Franţa n'a ţinut seamă şi n'a pus la olaltà guvern şi popor, dar din potrivă, a fost cea d'ntâi care a recunoscut consiliul naţional românesc alcătuit aici la Paris de români de pretutindeni.

Şi acum în zile de bucurie, prezidentu Republicei Franceze telegrafiazà regelui Ferdinand, cà inima lui e cu poporul românesc càruia urează să tràiascà în ţara lui mărità şi unità pe veci, în unire şi frăţie.

Aceste toate iubiţi concetăţeni sà le întipăriţi în inîma voastră si sa le repetaţi când và veţi duce acasă şi întotdeauna să vă gândiţi că dacă lumea întreagă are o soartà mai bunà, dacà şi cei mulţi au dreptul să vorbească şi sà tràiascà la soare, e pentru cà Franţa a sângerat de repetate ori cum a sângerat acuma. Şi gloria voastrà, făuritori ai Românіei mari, să fie mândrà câ e sorà cu gloria soldaţilor francezi.

Să tràiascà Franţa !...

I. Fermo.

DISCURSUL

Presedintelui Republicei Franceze

dl POINCARÉ

Rostit la deschiderea Congresului de Pace

Domnilor,

Franţa và salutà şi và doreşte bun venit ? Apoi và multumeşte de a fi ales ca loc al lucrărilor Dvoastre, ţara care, timp de patru ani de zile, a fost principalul obiectiv militar al duşmanului, si care, multumità vitejiei armatelor Aliate, a fost victorios apàrata împotriva ofensivelor necontenite.

Daţi mi voe a vedea în această hotărâre a Dv, închinarea adusà de toate naţiunile, unei ţări care mai presus te toate a îndurat suferinţele ràsboiului, din care provincii întregi au fost schimbate în cumplite câmpuri de bătălie, care a fost pustiità de năvălirea duşmanulul, şi care a plàtit mortei birul cel mai greu.

Franţa a îndurat aceste sacrificii uriaşe fàrà a avea nici cea mai uşoarà ràspundere în deslànţuirea catastrofei care s'a abàtut asupra lumei ; asemenea şi reprezentanţii celor l'alte ţâri cari se aflà de faţà pot avea consciinta impăcatà. Omenirea poate cu drept avea încredere în dânşii pentru cà nu au fost dintre aceia cari au càlcat dreptурile omenirei.

Originele Ràsboiului

Nu mai este nevoe de vre-o informaţie sau de anchete speciale pentru a se stabili origina dramei : adevàrul scàldat în sânge a şi scàpat din archivele Imperiale Germane ; se ştie cu ce iscusinţà a fost pregàtità cursa. Cu speranţa de-a stâpâni întâi Europa şi apoi lumea întreagà, imperiile Centrale au càutat a-şi deschide o cale spre Ràsàrit càlcànd libertatea *Sàrbiei*. In acelaş, timp nesocotind angajamentele luate invadau *Belgia* pentru a-şi deschide drumul spre *Franţa*.

Natiunele ce le repreàintaţi s'au aruncat în luptà una după alta spre a veni în ajutorul Dreptului ameninţat de Forţà. Ca şi Germania, Franţa şi *Anglia* garantase independenţà, Belgiei. Pentru cà Germania

BCU Cluj / Central University Library Cluj

ălcase această independență Franța și Anglia au jurat că o vor scăpa. In acelaș timp *Rusia* sărea în ajutorul Sârbiei.

Ast-fel, chiar de la începutul luptei se ivesc doua gândiri împotrivite cari au despărțit lumea timp de cinci zeci de luni: din partea Imperiilor Centrale ideia Forței suverane care nu recunoaște nici drept nici lege; din partea Aliaților convingerea că sabia nu trebue ridicată de cât în numele Dreptății pentru a curma abuzurile puterei.

După intervenția Angliei și Coloniilor sale pentru apărarea acestei Dreptăți, iata a intervenit si *Japonia* pentru a veni în ajutorul aliatei ei Anglia, si pentru că simțea cât de primejdioasă ar fi fost pentru Asia biruința imperiilor Germane.

Italia la rândul ei s'a dat de partea Aliaților pentru a libera cu prețul sângelui populațiunile de rasă Italiană asuprite de Austria.

România s'a hotărât a intra în luptă tot pentru atingerea unui ideal înalt: realizarea unitătei naționale la care se împotriveau acele puteri arbitrare. Părăsită, tradată, chinuită, a fost nevoită a primi un tratat de pace rușinos pe care veți ști a-l revizui. — Grecia pe care dușmanul căuta a-o abate de la menirea ei, și ea s'a ridicat cu armele împotriva stăpânirei amenințătoare. Tot așa și *Portugalia* și *China*.

Și ce să spun de hotărârea solemnă luată de Statele unite din *America*, în primăvara 1917, când au intrat în luptă urmând sfatul ilustrului lor Președinte Wilson, pe care sûnt fericit a-l saluta azi în numele Franței și-permiteți-mi a spune Domnilor, în numele tuturor națiunelor reprezintate aci.

America, frica Europei. a trecut mările pentru a scăpa pe Maica sa de umilirea robiei, și pentru a apăra civilizatiunea. Poporul American a vroit să puna sfârșit celui mai mare scandal care a întunecat istoria omenirei, când s'au văzut guverne autocratice plănuind în taina Cancelariilor un vis nebun de stăpânire a lumei întregi și, în momentul ales pentru împlinirea intrigilor lor deslănțuind potopul armatelor asupra [illegible] pașnici, nesocotind nici una din acele principii de morală publică și particulară cari erau cea mai frumoasă comoară a civilizațiunei, și pe cari nici popoarele. nici indivizii nu le pot călca fara a fi pedepsiți.

Liberarea Naționalitătilor

Pe când treptat furtuna se întindea asupra întregului pământ, naționalitățile asuprite de străini, eșind din adâncul unei captivități de veacuri, ridicau glasul și cereau ajutor. Și pe dată ce erau liberate, se rânduaiu si ele sub steagurile Aliaților. Polonezi, Cecho-Slovaci, Iugo-Slavi din Europa; Armeni, Syrieni, Arabi din Asia, toate popoarele, de veacuri asuprite pe nedrept, înviau la răsunetul armelor noastre și se întorceau spre noi ca spre apăratorii lor naturali.

Victoria si Pacea

Izbânda Dreptății acuma s'a săvârșit! Pentru a se feri de un desastru fără seamăn în Istorie, dușmanul a fost nevoit să ceară un Armistițiu care i s'a acordat cu condițiunele cele mai aspre.

Vă este dat acum a culege roadele victoriei câștigate, în interesul Dreptății și al Păcei.

Atâtea popoare cari au suferit împreună, acum se cunosc cu desăvârsire. Nu sûnt numai Guverne reprezintate aci; sûnt mari popoare libere cari voesc ca unirea de eri să asigure liniștea de maîne.

Veți cauta deci a stabili dreptatea: dreptate pentru regulatea problemelor teritoriale, dreptate în stabilirea hotarelor, dreptate în rezolvirea problemelor financiare si economice. Iar « Liga Natiunilor » va stavila ridicată împotriva unui nou atentat la viața popoarelor libere. O glorie vecinică va fi legată de numele națiunelor și oamenilor cari s'au asociat pentru a înlătura din viitorul tratat de Pace ori ce cauză de neînțelegere și de conflict.

In numele acestor națiuni, țineți în mâinile Dvoastre viitorul omenirei.

Vă las Domnilor să vă sfătuiți în liniște și declar deschisă Conferința de Pace din Paris. »

RĂZBOIUL

Noi Românii nu am dorit războiul. Alții au fost, cari au căutat cu lumânarea cauzele chemate a porni acest război; au fost maghiarii si germanii. Et și-au făcut socoteala de un câstig mare pe urma războiului și pe spinarea altor neamuri. Ungurii și-au închipuit că vor sdrobi de grabă pe Sârbi. Prin aceasta credeau că vor inlătura o mare pedică intru îndeplinirea scopului lor national; o dată sârbii bătuți bine, românii și cele l'alte nationalități din Ungaria vor ști de frică credeau Ungurii. Atunci ar fi fost ușor a ridica pumnul și împotriva regatului român și a toca în capul românilor din Transilvania din Ungaria [illegible] peste naționalitățile de aci, Ungurii lucrau pentru îndeplinirea altor visuri: întinderea granitelor unguresti până la Marea-Neagră. Pentru această chemare înebuneau ei mințile copiilor lor de școală în timpul din urmă.

Aceasta a fost socoteala ce și-a făcut-o faimosul Grof Tisza, când a compus neuitata provocare numită ultimat (1) adresat Sârbiei, din cauza că un om de naționalitate sârbă omorâse pe Archiducele Franz Ferdinand (pre care de altminteri nimeni nu-l ura mai muit de cât Maghiarii). Nici un maghiar nu a ridicat atunci glasul împotriva provocărei lui Tisza fața de Sârbi, nici măcar Karolyi care face azi pe omul pocăit în rolul său cel nou. Nemții s'au bucurat de momentul găsit de Tisza. In ingâmfarea lor au crezut și ei că vor nimici tot repede și pe francezi și în urmă, împreună cu Austro-Ungarii, pe Ruși, făcânduse astfel biruitorii lumei și luând în mâna lor brutală toate bogățiile ei. Apoi au mai găsit și tovarăși potriviți: pe Turci și pe Bulgari.

Cine cunoaște cât de puțin istoria omenirei și se mai gândește și la întocmirea silită și nefirească a hărții Europei de pană acum, nu poate vedea în mersul acestui război decât mâna lui Dumnezeu.

Dumnezeu vedea că prea se umpluse paharul păcatelor acelor neamuri cari nu au fost în stare să învețe nimic din șirul vremurilor și nu se mai puteau nici îndrepta de aceste păcate.

A fost lucru firesc că toate neamurile cari aveau simți și porniri sănătoase, pentru cultura, civilizațiunea libertatea și dreptul popoarelor, să intre în acest război spre a mântui acele bunuri omenești de primejdia amenințătoare. Așa s'a pornit războiul, ca o trebuință de curățire a duhului rău (ce voia să se facă stăpân în Europa) și ca o trebuință de biruință a Dreptății în toate părțile Europei.

România atunci a jertfit mult dar nu fără de folos. Este o lege a firei că nu se dobândesc lucruri mari fără jertfe mari. România a împlinit o înaltă chemare, devenit cu atât mai grea fiindcă aliata ei Rusie în loc de a o ajuta, a trădat-o. Cu atât mai mare însă este meritul ei.

Răs boiul pornit de nemți și de unguri cu gânduri negre și cu îndemnuri sălbatice, trebuia să se si desfășoare în mod barbar și imorai. S'a înspăimântat lumea de ororile săvârșite de nemți în toate părțile unde au ajuns. Moravurile lor sălbatice le-au pus pe frunte pecetea păcătoșiei și a cruzimei de cari nu se vor mai putea spăla în veci vecilor. De Turci și de Bulgari nu mai vorbim: ei au fost în tot-de-una sălbatici. Și Austro-Ungarii? Et s'au dovedit ce e drept mai puțin sălbatici acolo und partea covârșitoare a armatei nu era compusă de nemți sau de unguri, ci de o seamă de popoare bune cari numai mânate de așezământul imoral a acestor state au mers în luptă cu durere. Dar cu toate astea, războiul [illegible] imoral, căci nu este fărădelege mai strigătoare în veci, de cât să mâni în luptă pe atâte popoare, români, sârbi, slavi și italieni contra fraților de sânge, numai cu scopul de a face robia lor si mai grea. Și cum aceste neamuri erau subjugate de Austro-Ungaria, era firesc ca mulți dintre fii lor să și caute ferici rea pe lângă fratii lor din țarile libere.

România în urma împrejutarilor create de războiul european, trebuia să intre și ea în foc. Conducătorii ei au înteles că împlinirea vremurilor a sosit. Așa presimțesc oamenii mari ai popoarelor momentele istorice și îndrumarea vremurilor. Apreciând tocmai adevărul rostit de marele bărbat al Americei. de neuitatul Roosvelt, adică « războiul e înfiorátor războiul nedrept e o fară de lege, dar că daca e vorba de apărarea dreptului fie car popror trebue să intre în foc, fară șovaire pentru ca să contribue la triumful dreptătei și a libertătei » dându-și seama pe deplin că razboiul său e drept, e sfânt, fiind vorba de viitorul și de viața neamului românesc, România a intrat si ea în luptă. Intrarea ei alături de Aliați a tras foarte mult în cumpăna războiului. Nemții erau atunci încă tari si îndrăzneți pe frontul de vest. Războiul românesc i-a silit însă să-si retragă de la Verdun (unde se dădea atunci o luptă înverșunată) o bună ărmată, 20 de divizii, ca să o mâne în contra românilor. Prin aceasta, războiul românesc a contribuit în măsură hotărâtoare la întorsătura războiului în folosul Aliaților și a dreptătei, și a fost de un mare folos rezultatului de la sfârșit. Cine stie ce se întâmpla daca nu intra atunci România în luptă!

Așa s'a întâmplat ca au luptat chiar frati și veri adevarați unul în contre altuia. (Spre exemplu: un căpitan Voina, de naștere din Brașov în Transilvania, ofițer în armata română a ajuns să se lupte în ținutul Ciucului, cu însuși fratele său, ofițer în armata Austro-Ungară, pe care l'a și luat prisonier.) Se știe apoi ce politica păcătoasă a fost urmată de maghiari cu privire la aruncarea în luptă a regimentelor românești și la recrutarea naționalităților în timpul războiului; acestea erau adunate după cum veneau, la rând, iar maghiarii si germanii erau alesi, « căutati ». Când a fost mare nevoe de armată pe front, s'a dat un ordin încă în toamnă anului 1915; ca fie care regiment să trimeată pentru front, lunar câte 1,000 de soldați. Regimentul care nu avea la îndemână numărul cerut de soldați, avea să ceara prin o scrisoare circulară adresata celor l'alte regimente, numărul trebuítor, ca împrumut. Ce regimente însa aveau numărul cel mai mare de soldați? Cele din ținutele unde se recrutase fără cruțare, adică regimentele naționalitătilor. Urmarea a fost că, în curând naționalitățile au umplut cu fii lor toate regimentele maghiare și germane. Drept dovadă aduc mărturisirile unor pizonieri din următoarele regimente: In regimentul de honvezi No 1 din Budapesta, 3 din Debrezcin si 17 din Szekesfehervar, contingentele în 1918 constau aproape exclusiv numai de români. Maghiari erau ofițerii [illegible]-ofițeri și câte 8-0 soldați, aceștia fiind întrebuințați la serviciu în afară de front, unde peste tot nu era loc pentru români. El erau numai pentru foc. Soldați români trebuiau să sufere și aci cele mai mari nedreptăți și insulte. Spre ex., în multe regimente nu s'a mai dat românilor schimbare din 1916; iar când cereau, arau insultați.

Putea Dumnezeu să mai sufere asemenea fără de lege? N'a trebuit sa se coboare urgia lui, si țandere să se facă din puterea acestor state, cari nu mai puteau viețui pe bazele lor vechi, nefirești și imorale? Numai ca o încercare de la Dumnezeu li s'a dat și norocul de la pacea din București, care de asemenea va rămânea totdeuna de rușine și ocară pe numele lor pentru nesațiu, blăstămăția și ingâmfarea ce dovediseră.

Mulți dintre noi vor fi strigat în decursul acelor patru ani, că războiul e blestămător și păcătos. Astăzi însă, văzând ce fapte si reforme mari se îndeplinesc, în urma războiului. toți suntem de o părere că « numai războiul nedrept e fără de lege, iar cel pentru apărarea libertătei si a dreptății e sfânt ».

Fără acest război îndelungat era cu neputință să se dobândească această prefacere însemnată in folosul adevarăt al oamenilor si al neamurilor de peste tot.

In urmările sale, nici un alt război de până acum n'a adus omenirei atâta bine ca cel de acum. Revoluția Franceză pornită la 1789 si revolutiile de la 1848, au zidit temeliile templului dreptăței și libertă ței, dar numai războiul de acum a complectat opera întreagă în folosol tuturor popoarelor. Prin războiul acesta, nu numai erau liberate totale neamurile din robia altora, intemeindu-și statele pe temeliile lor firesti, doar s'a îndeplinit și o prefacere a sufletelor omenești. Oamenii cei sus puși, au ajuns să cunoască și să aprecieze la o măsură mai dreaptă valoarea sufleului țărănimei, pe care o cunoșteau înainte prea numai din carte, și de acea nici nu băgau destul de bine înseamă interesele poporului. Iar poporul, trécut prin proba de foc al acestui război, a prins încredere în puterea și în valoarea sa. Așa numai, se face prin învatămintele culese în acest război, adevărata democrație. De binele acesta se împartășese toate popoarele, cari până acum n'au avut parte de el, chiar și cele învinse.

Au încetat să mai viețuiască Austria și Ungaria ca țări mari, în cari câte un popor stăpanea si storcea pe celel'alte. Ca Austrie, a rămas numai ținuturile locuite de nemți. și ca ungarie partea locuită de maghiari. Cele l'alte ținuturi s'au desfăcut formându-se state libere îmbrațișând toți cei de un neam și de un sânge, ori unindu-se în țări mari cu statele aurori. Tot așa, s'a rupt din Germania tot cela-ce nu era pamânt nemtesc, ci francez, polonez, S. A. Turcia care era în felui Ungarier având tot felul de neamuri străine pe cari le întrebuințau ca pe niște oi de muls, va ramanea si ea numi cu partea curat turceasca care i se cuvine. Bulgarii vor fi siliți să-și potolească poftele prea mari de cari erau stăpâniți. S'a sfârșit de o dată cu acele împărății și cu stapânirile învechite ale acelor țări, cari susțineau fărădeligile provo-

Insă popoarele acestor țări micșorate își dobândesc și ele în granițele ei firești, dreptul de a guverna și de a se conduce cum le tae pe ele capul, în vederea propășirei lor. Popor pe popor nu se mai poate subjuga. Acesta este marele câșiig al războiului isprăvit prin triumful aliaților.

Se înțelege că războiul așa cum a fost isprăvit, este deosebit mântuitor pentru neamurile subjugate până acum. Tocmai în ciasul al 11-lea, când se înteliau mai multe primejdiile, au tost liberate.

Noi românii din Transilvania și Bucovina

(1) Se știe azi că ultimalul acesta a fost redactat în șase chipuri până s'a potrivit în așa fel încât să nu poată fi primit de Sârbi

---

FOILETON

DULHAM

Cătra mijlocul lunei Noemvrie, — ne spune sublocotenentul G. Lupu, regimentul 50 infanterie se afla în transee pe muntele Pietrosu, pe versantul de vest al văii Cârstei, în regiunea Dragoslavelor, în acele locuri unde săptămâni după săptămâni s'au deslănțuit necurmate și uriașe lupte, sub un potop de artilerie ce părea că vrea să prefacă în pulberi străvechii munți.

Acolo, pe Pietrosu, eram cu compania mea foarte aproape de inamic. In unele locuri îl puteam ajunge c'o zburătură de stâncă, la o sută de pasi. Ne tineam noi tare, se tînea si el dârz. Printre zâmții suriai muntelui, printre tufe și râpi, izbucneau din când în când împuscături si atacuri scurte de patrule. Altfel paza era asa de mare și depărtarea așa de mică, și locurile așa de tari, — încât un iureș dintr'o parte orì dintr'alta nu se putea porni decât cu jertfe crude.

Aici am avut prilej să prețuesc vrednicia individuală a soldaților mei. Unii împingeau recunoasterile de noapte până în șanțurile Nemților și uneori lăsau să cadă în sfaturile lor din adăposturi granate care clipeau aprig, izbucneau și umpleau prăpăstiile de un fel de muget fioros. După asemenea isprăvi împușcăturile părâiau toată noaptea și tunuri începeau lătrături fantastice de dihănii nevăzute și enorme ascunse în cotloanele munților.

Aveam acolo, pe Pietrosu, un soldat pe care-l chema Dulham, de loc din Balotestii-Putnei. Era un om ars de soare, cu ochii blajini, dar bine legat, lat în spate, și cu niște labe care ar fi putut doborî un bou.

Intre noi și Nemți se ridica o căsoae mare de scânduri, — *o odaie*, cum îi spuneau oamenii din partea locului, și deseori de-acolo clămpănea spre noi cu răutate și îndârjire o mitralieră. Patrulele de noapte nu izbutiseră să facă vreo ispravă. Intuneric adânc, fără lună, locuri priporoase, căpcăni la fiecare pas: drumul spre odaie, era un fel de drun al mortii.

Acolo, la 6 Noemvrie, îmi pierise sergentui Danțis unul din cei mai viteji oameni ce am cunoscut în campanie. Acolo au căzut și alții. Intr'o zi, la 13 Noembrie, în zori, pe când mă pregăteam să pornesc în inspecție pe linia santinelelor, soldatul Dulham vine la mine.

— Domnule sublocotenent îmi zice el cu vocea-i groasă, merg și eu cu dumneavoastră.

— Bine, Dulham, haide.

— Azi, domnule sublocotenent, urmează el, e o păclă așa de deasă de-și dau Nemții cu degetele în ochi. Poți s'o tai cu cuțitul. Dacă nici azi nu m'apropii de odaie, apoi mai bine mă făcea maica un mânz și mă mânca un lup!

Pornim cu foarte mare luare-aminte, în lungul liniei. Dulham mergea alăturea de mine, cu pușca sub brat. Nu vedeam împrejurimile. Santinelele răsăreau deodată în preajma noastră, ca din pământ.

— Uite, domnule sublocotenent, îmi șopti deodată Dulham, aici este un brădut rupt. Pe-aici am trecut noi, drept azi e săptă. mâna, cu domnu sergent Danțiș la odaie. El râdea și era vesel. Câți nemți și unguri răpusese el, domnule sublocotenent, să am eu atâtea oi, ași fi om de samă și m'ași alege *dipotat*... Dar acolea i-a fost să-i fie sfârșitul. Hei, ce să-i faci? Viața noastră-în mâna lui Dumnezeu. Nu-i așa domnule sublocotenent?

— Așa-i, Dulham.

— De-aceia, și eu, domnule sublocotenent, umblu prin razboiul ista fără teamă. Cum mi-i scris. Dac'a fi să cad și să mă duc din lumea asta, am să mă înfățișez la scaunul împărăției, sus, și Dumnezeu are să se uite la mine ș'are să mă întrebe: Cine ești tu? — Eu, Doamne, sunt soldatul Dulham de loc din Balotești. — Și ce-ai făcut tu? — Apoi, Slăvite, eu m'am bătut cu liftele spurcate... Au venit să ne calce Moșia. Eu m'am bătut împreună cu frații mei pentru dreptate. Ș'am căzut pe hotarul țarii mele. Atuncea Dumnezeu are să-mi mângâe fruntea plină de sudoare și de sânge ș'are să mă blagoslovească și are să-mi spue așa: — Du-te, Dulham, în împărăția dreptilor și te hodinește de câte-ai suferit, pân'la sfârșitul veacurilor... Ș'atuncea am să mă hodinesc domnule sublocotenent; dar până atuncea trebue să ne facem datoria.

Vorbind așa, încet, prin ceață, soldatul coti pe cărare, pe lângă brădulul cel rupt și se îndreptă spre odaie. Deodată ne oprim. Dulham îmî întinde pușca. Inaintea noastră aproape, se auzeau părâituri de scânduri rupte. Intorc îndărăt capul. Câtiva soldati din linia întâia se luaseră după mine.

— Rup scânduri pentru foc, îmi sopti Dulham.

Mă gândeam ce să fac, cum să-i înconjur și sa-i iau în baionete; când deodată, ca la o comandă, o suflare dădu lin la o parte pânza de negură. Intâi descoperi pe Germanii dela odaie cari rupeau scândurile. Erau dezarmați. Ridicară capetele și se ultară la noi cu ochii holbati.

— Ne trebuesc prizonieri, murmur eu. Scoate, Dulham, pânea și-i ademenește într'acoace.

Dulham strecoară răpede mâna în sac, scoate o pâne întreagă și începe a o juca înaintea Nemților:

— Ia, ia! na pâne, măi Iohan!

Dusmanii erau pe semne lihniți. După puțină șovăire, doi dintre ei se răped, smulg panea din mâna lui Dulham, o frang și încep a mușca din ea hulpav si cu ochii arzători, în vreme ce cu o mană se scotoceau pri buzunări scoțand țigări și întinrânduni-le.

ropsiţi de veacuri şi împărţiţi sub atâţi omni streini, ne vedem acvea acum uniţi u România, formând o ţară frumoasă şi ogată cum nu e alta în toată Europa, căci u noi este Dumnezeu.

« Înţelegeţi neamurile şi vă plecaţi » cum e cântă în bisericile noastre la praznice nari.

Dr. Iosif Blaga
Directorul liceului din Braşov.

Ràvase

VOTUL UNIVERSAL

V'am spus că în afară de expropriea moşiilor mari spre a fi împărţite în oturi la ţarani, noi am mai votat în caherile ce s'au întrunit în Iunie 1917 la aşi, desfiinţarea votului pe colegii şi alocuirea lui prin votul obştesc (Sufraiul Universal).

Ţăranimea nu avea până acum dreptul e cât la 38 de deputaţi din 183, iar la enat nu vota de loc. Cei 38 de deputaţi i colegiului al 3-lea erau votaţi direct umai de ţărani ştiutori de carte, iar ei neştiutori de carte, alegeau câte 50 n delegat care vota pentru ei cum oia el.

Adevărat că pricina multor rele este ă cea mai mare parte din ţărănimea oastră nu ştie să scrie şi să citească. ipsa aceasta trebue negreşit să disară cât mai repede prin sporirea şcolor la sate şi prin deschiderea de şcoli e seară pentru toţi ţăranii care vor âpăta dreptul de vot şi nu ştiu încă a cri şi a citi. Bine vor face, mai ales ăcăii şi oamenii până la 40—50 de ani, are n'au umblat la şcoală, să caute a rin de măcar cât de că scrisul şi citil, că mult o să i ajute asta că să nu fie şelati la vot, ci să poată alege cu chib inţă toţi oamenii cu sufletul curat şi oritori de a îndrepta relele din ţară.

Votul obştesc însemnează dreptul de alege pe deputaţi în de-obşte, nu pe legii ca până acum, adică votul ţăraului să cântărească tot atâta cât al tîrcului, al săracului tot atâta cât şi al iaburului.

E mare lucru însă să ştii pe cine alegi; nu te laşi înşelat cu vorba, prostit cu araua ori ameţit cu băutura. Nu numai iţi pierzi vrednicia de cetăţean căruia e când i se cere să'şi spuie păsurile rintr'un om de încredere şi de ispravă se lasă ispitit de vre'un coate-goale un de gură, ori de vre'un cămătar, ori e vre'un pomădat care umblă dupe deutăţie ca să vineze vre-o zestre grasă ar îţi pierzi şi interesele tale ţărăneşti e familiei, ale statului şi ale ţărei în e-obşte. Căci după cum legile făcute e Camere sunt bune ori rele, în folosul mulţimei sau numai a câtorva şi după cum deputaţi şi senatorii sunt alesi nu pe vorbe, pe bani şi băutură, ci pe increde si omenie şi ştiu să silească stăpânirea să-şi facă datoria cu dreptate si cu tragere de inimă pentru obste, aşa şi tot locuitorul se simte mai ocrotit ori mai părăsit în nevoile si drepturile lui.

Deschideţi-vă deci bine ochi. Votul obştesc poate să vă aducă mari foloase dar se cuvine sa vă folosiţi de el ca de un drept sfînt, ca de o mare cinste pe care nici când nu trebue nici să le precupeţiti, nici să le batjocoriţi. Voi însi-vă să cereţi ca în luna când s'o face alegeri băutură sa nu se vadă prin sate, ca minţele să fie limpezi si cei ce ar umbla să va ia minţele ameţindu-vă, să nu aibă la îndemână Diavolul pitulât în basamacul si ţuica cu care zice că te cinsteste pe câtă vreme, cu băutura el te necinsteste si te lasă tot rob al nevoilor al cametei si de râsul lumei.

Care vrea să stea de vorbă despre toate astea să-mi scrie pe adresa gazetei.

Pavel Brătăsanu.

Congresul Pàcei

Delegaţii României la Congresul Păcei sûnt Dnii I. I. C. Brătianu Presidentele Consiliului de Ministri, şi N. Misu Ministrul Tărei la Londra, cari a şi sosit în Paris.

Cu totul, 28 de ţari Aliate si Asociate sûnt reprezintate la Congres, şi lor le cade greaua răspundere de a pune temelia lumei noui. Odată ce vor fi stabiliti terminii păcei ce vor fi impusi dusmanului, vor fi convocaţi la Congres, şi reprezentanţii Germaniei, Austriei, Ungariei, Turciei, si Bulgariei.

Aparţine Puterilor învingătoare a impune condiţiuni de pace corespunzătoare importanţei victoriei câştigate pe câmpul de luptă ; iar tot ele sûnt chemate a făuri viitorul omenirei în aşa fel încât un ast-fel de ràsboi să nu mai poată avea loc. Prin forţă au deslănţuit această urgie dusmanii, prin forţă popoarele unite pentru o luptă sfântă în care era în joc întregul viitor al omenirei, au respins peste graniţe potopul năvalitor. Astăzi este rândul dreptăţei de-a vorbi ; rândul făptuitorilor de rele de-a fi pedepsiţi ; iar rândul celor oropsiti de-a dobândi dreptate. Ast-fel va fi înfiinţată « Liga Naţiunilor » despre care atât s'a auzit vorbind. In locul vechilor alianţe militare se va întocmi o unire a popoarelor cari împreună vor judeca ori ce neînţelegere s'ar ivi între ţări, iar armatele vor fi paznicii linistei şi ordinei. Pentru ca această ordine să fie desăvârşită, trebue înlăturate pricinele de neînţelegere între popoare încât fie care să iasă din acest ràsboi de-a lungul căruia a comsimţit la atâta dureroase sacrificii cu credinta că i s'a făcut dreptate după meritele sale, şi cu prilejul de-a se dezvolta de acum inainte în liniste şi cu folos.

Pentru a atinge acest scop, reprezentantii popoarelor la Congres, vor avea grijă ca cererile drepte să fie mulţumite, ca toţi cei de un neam să fie împreunaţi la o laltă şi să nu mai fie pradă stăpânirei străine. Pe de altă parte, acele ţari cari au căutat fără drept a se mări, şi a se îmbogăţi în dauna vecinului, vor fi pedepsite şi aduse la neputinţă, aşa încât să nu mai poata deslănţui asupra omenirei urgiile unui ràsboi de cucerire.

Aceste au fost principiile cari au călăuzit pe Presedintele Wilson, când a stabilit cele 14 puncte asupra cărora se va discuta la Congres.

Germania, Austria, Ungaria, Bulgaria, Turcia, vor fi silite să repare-pe cât se va putea-pagubele ce le-au adus ; vor plăti pentru ce nu vor putea repara, vor da libertate popoarelor ce le asupresc de veci, şi vor fi puse în neputinta de a mai turbura pacea lumei. Aceasta pedeapsă nu va fi izvorâtă din dorinţa de-a răsplăti răul cu răul, ci este numai consecinţa răului ce l'au făcut. Tot aşa şi faptele bune vor fi răsplătite. Popoarele intrate în luptă cu inima curată, călăuzite numai de dragostea unui neam care trebuia apărat de călcările duşmanului, vor avea nespusa bucurie de-a săvârşi întregirea neamului lor. Cei mulţi, cari au suferit, cari au jertfit şi iubirea de familie şi avuţie pentru a sări la hotare şi a lupta vitejeste, vor avea parteă dreapta ce li se cuvine în croiala noilor State. Pentru toţi va fi posibilitatea de-a şi dezvolta, si mintea, şi starea materială.

Europa întinereşte prin înfiinţarea unor ţări noi ; toate popoarele cari trăiau sub jug străin îşi dobândesc libertatea. Şi România nu va fi suferit zadarnic, ci va ieşi din resul de pace cu întregirea neamului împlinită.

Deschiderea Congresului

Şedinţele se ţin în Palatul Ministerului Afacerilor Străine Francez, aşezat pe malul fluviului Senei în Paris (Quai d'Orsay). Prima şedinţă a avut loc Sâmbătă 19 corent la orele 3, de faţă fiind 6a Delegaţi ai diferitelor ţări Aliate, printre cari Preşedinţii Consiliului de Ministri ai fie-cărei tări.

Pubicul foarte numeros care aştepta la intrarea palatului, a aclamat forte viu pe Dl Poincaré Preşedintele Republice Franceze şi pe Dl Wilson 'Preşedintele Republicei Statelor Unite din America, pe Maresalul Foch Comandantul Armatelor Aliate, si pe Di Clemenceau Preşedintele Consiliului de Ministri Francez.

Dl Poincaré deschide şedinţa şi după ce a salutat pe toţi cei de fată, rosteste un foarte frumos discurs (acărui conţinut îl dăm mai departe).

Preşedintele Wilson in apoi cuvântul arătând importantă lucrărei ce stă în faţa Delegaţilor la Congres. Aducând mulţumiri Frantei pentru partea ce a avut o în ràsboi, Presedintele Wilson laudă pe Dl Clemenceau pentru energia care a desfăşurat-o graţie căreia Aliatii au putut fi învingători, şi propune drept mulţumire alegerea Dlui Clemenceau ca Preşedinte al Conferinţei de Pace. Dl Lloyd George, Primul Ministru Englez se asociază la aceasta propunere.

Dl Clemenceau, foarte mişcat de simpatia ce-i este arătată de aliati, primeşte preşidenţia conferinţei, si in discursul lui arată felul cum se vor desfăsura discuţiunele. Propune ca primile hotărări să privească chestiunea răspunderei ràsboiului si pedepsei autorilor lui, mai ales poporului german si fostului Kaiser. Apoi vor fi discutate chestiunele despăgubirelor de ràsboi si legislaţiunea Internaţională a muncei. Dl Clemenceau şi-a terminat discursul arătând voinţa de a duce discutiunile repede şi bine. « Vom avea de sigur un succes desăvârşit daca rămânem strâns uniţi. Sper că la sfârşitul acestei Conferinti la care am venit ca prietini, ne vom despărţi ca fraţi. Toate interesele personale trebue să dispară în faţa intereselor generale şi în faţa legăturei frăţesti care va fi stabilită între popoare prin Liga Natiunelor. Popoarele azi, nu aspiră numai la o pace teritorială; programul nostru este de a stabili, nu numai pacea intre ţări dar si pacea popoarelor. »

UNIREA SUFLETELOR

Organul acesta n'are altă năzuinţă de ât a fi sfătuitorul poporului.

El îşi va urma menirea fără sovaire, şi fără consideraţie de persoane. Lozinca lui e de a lovi in ideile gresite sau răsuflate, iar nu in oameni. Arma noastră de luptă va fi adevărul si buna noastra credinţa.

Poporul românesc asuprit de veacuri nu şi-a putut spune nici odată cuvântul liber. Totdeauna în contra vocei lui s'au ridicat vechile oblăduiri. El n'a avut decît un drept : acela de a se supune, mă însel, a mai avut unul : acela de a plăti. Sub or-ce formă, viaţa lui n'a fost decât un lung bir. A cunoaste, a judeca, a cumpani, a voi, a alege, şi apoi a se supune cu draga inimă legilor noi va fi viaţa lui de mâine.

De azi înainte cetăţeanul va lua parte la cârmuirea statului. El va putea fi şi autor şi executor al legilor. Votul obştesc, universal cum i se zice distruge ultimile întăriri ale nedreptăţei. Egalitatea pentru care revoluţia Francezà a vărsat atâta sânge se înfăptueşte şi la noi. Numele celor care aduc aceste adânci schimbari în viaţa oropsitului nostru popor vor fi totdeauna pomenite alaturi de numele soldaţilor morţi pentru patrie.

Noile reforme trebuesc însă plămădite în cinste şi în curăţenie sufletească numai astfel cei care îşi iau răspunderea lor vor bine merita iubirea si recunoştinţa tuturor.

Legiuirile noi trebue sa răsfrîngă întocmai ca într'o oglinda toate adevaratele nevoi si nazuinţe ale celor mici şi tăcuţi.

S'a zis ca armata este : «marea mută» aşa e. Dar ţărănimea noastră întreagă n'a fost totdeauna o imensă armată tăcută şi ascultătoare ? E timp s'o răsplătim azi pentru vechile ei suferinţi. Pentru răbdarea ei neclintită. Pentru credinţa ei în bine. Pentru dispreţul ei de moarte. Să'l cinstim pe ţaran judecându-l demn de rasplata pe care a câştigat-o prin atîta bărbăţie, atîta minte şi atâta răbdare.

Să-i redam încrederea în puterile lui care s'au sleit pentru noi.

Tot ce facem, aşa de târziu pentru dânsul, sa fie un fel de ertare pe care i-o cere un frate pocăit.

Să-l ingrijim ca pe un copil bolnav să-l rasfaţam cu iubirea noastra. Să-l facem din nou sa zîmbeasca. Veselia e sanătatea sufletului. Doina lui sa umple câmpiile manoase ale ţărei, vaile şi luncile înflorite ale pamântului fagă duinţei, cu note de voioşie, sprintene.

Să-i spunem : bucura-te, trecutul e ca un nor a carui umbra se pierde în departarea zarilor înseninate.

Pămîntul, aerul, lumina şi bucuria sunt ale tale. D-zeu te-a bine-cuvîntat, mişcă-te, alege, guverneaza-te. Eşti stăpânul tau. Increde-te. Unirea ţărilor româneşti care năzuiau de veacuri o frăţie eternă, s'a înfăptuit graţie braţului tau şi destinului biruitor al vremurilor. Dar minunea aceasta nu e cea din urmă Va trebui să urmeze o alta: *Unirea inimilor* Azi milioane de romîni îşi întind mâinile. In gestul lor şi in sinceritatea lui stă temeinicia viitorului nostru.

Să nu mai fie zavistie si iubirea să ne lege sufletele călauzindu-le spre muncă şi spre lumină.

In România nouă nu se va guverna numai prin legi dar si prin suflete noi. Şi cine guverneaza sufletele? Adevărul. Domnia lui începe. Să fim cu toţii soldaţii lui !

Cincinat Pavelescu.

Din mijlocul prizonierilor nostri transilvaneni

Afacerea înfiinţării Legiunei române transilvănene, din prizonierii români, care se află pe pământul Franţei, e aproape să fie pe deplin resolvită şi în amănuntele ei, de autorităţile cari sunt în drept de a hotărî.

In scurt timp deci soldaţii noştri, cari au subscris deja declaraţiile de angajare vor fi puşi în libertate şi adunaţi în anumite locuri, de unde să poate fi trimişi acasă, în patrie, îndată ce va fi cu putinţă.

Delegaţii consiliului naţional din Paris vor putea să-şi continue iarăşi vizitele lor pe la taberele de prizonieri români transilvăneni.

Ştim că români nostri, în urma imprejurărilor vitrige ale vieţei lor de până acum, sunt cam puţin încrezători şi pururea cu nedumeriri în suflet. Vă rog însă, şi pe calea aceasta, să fiţi cu deplină încredere şi ascultare faţă de delegaţii, cu care vă veţi întâlni, căci tot ce se face în privinţa aceasta, porneşte din gândul cel mai bun pentru voi şi pentru folosul bine-înţeles al vostru.

Nu este alt mod de a vă scoate din starea de prizonieri austro-angari, căci, durere, în listelor taberilor de prizonieri treceţi încă de atari, decât făcând mărturisirea: 1) Că în urma schimbărilor înfăptuite în patrie, în temeiul hotărârilor marei adunari dela Alba Iulia, consfinţite şi prin decretul Maj. Sale a Regelui Ferdinand, de fapt numai sunteţi cetăţeni austro-ungari, ci români, şi 2) că intraţi în Legiunea română transilvaneana, — ceeace de alt cum numai cinste va face tuturora.

In urma aceasta ajungeţi să fiţi soldaţi români liberi, de cari se ingrijeste statul român, ca să fiti puşi la adăpost bun, imbrăcaţi cum se cade, nutriti şi plătiti după gradul, ce aveţi, până atunci, până când ajungeţi acasă, cu ajutorul lui D-zeu si al oamenilor mai sus-puşi, cari vă poartatoată dragostea.

Va mai rog sa ne inştiinţaţi. daca ştiţi, unde se mai afla camerazi de ai vostri, ori daca vedeti, ca nu v'am aflat noi, prin o carta postala ori scrisoare, trimisa : D-lui Colonel Ionescu-Munte, ataşat militar la Legaţia romana, Paris, rue La Boétie, 122, care conduce lucrarile.

REDACTIA

ERI ŞI AZI

A fost intâi un vultur furios
Ce s'asvârli, cu ciocul lui metalic
Şi largile-i aripe să dea jos
Pe blândul lui vecin, cocoşul galic !

Dar lupta infricoşata se 'nteţi
Şi pasăreà latină sângerată
'Nalţă spre cer o voce sugrumata
Şi 'n ajutor toţi fraţii ei sosi. !

Şi vulturul în uliu s'a schimbat:
Pluteau în vânturi fulgii lui răsleţi
Şi moartea se lăsa peste drumeţi
Ca un prinos trimes de la 'mpărat

Dar când cocoşul galic il răsbi
Spre a nu-şi lăsa aripile zălog
Su preface în iepure pârlog
Şi 'n goană spre Berlin se năpusti

Şi astăzi vai, din vulturul brutal
A mai rămas şi el de contrabandă
Un şoarice ce roade caşcaval
In tara unde brânza i de olandă.

CINCINAT PAVELESCU.

Atunci fac din ochi un semn celor trei i patru soldaţi din dărătul meu. Ei înainează, pun mâna pe cei doi şi cât de voe, t de nevoe, încep a-i târâi spre tranşeele astre.

Toate se petreceau în linişte, fără larmă; perdeaua de neguri, ferindu-se pe nemţite, desvălea deplin această scenă la re cei rămaşi la *odaie* priveau cu gurile iscate.

Dulham facu cativa paşi spre ei râzând : — N'aveţi cu ce scăpăra ? îi întreba el omâneşte. Apoi indată adăogi, făcându-le emne : *faer ! faer !*

Intr'o clipă Nemţii se hotărîră să facă eva. Unul bolborosi o comandă, şi cu toţii e năpustiră asupra lui Dulham. Se învălăşiră în juru-i ca să-l apuce şi să-l tragă pre tranşeele lor. — Puşca n'o puteam ntrebuinta : se putea întâmpla să-mi ucid oldatul. Ce era de făcut ? Strigai :

— Nu te lăsa, Dulham !

Da'nu mă las eu, domnule sublocotenent, mi răspunse soldatul Şi dintr'o dată, trerărind năpraznic din liniştea lui, se scutură le cei cari-l atinseseră şi începu a-i lovi u pumnii lui uriaşi. Pe unul îl păleşte în piept şi-l dărâmă pe spate. Pe altul îl ajunge după cap şi-ingenunche. Pe ceilalţi, cari năvăleau spre el, bătându-i cu genunchiui şi cu umărul, îi risipi in juru-i ca pe nişte lucruri netrebnice. Apoi sculurându-se şi mărăind ca un zăvod, Dulham se trase pe potecă spre mine. Nemţii se sculau din tină şi priveau după el prostiţi, cu spaimă şi mirare. Apoi se năpustiră spre şanţurile lor, intrară în ceaţă, şi'ndată izbucniră împuşcături. Gloanţe ţiuiră în juru-ne.

— Ei, ce să le faci ? zise Dulham râzând, pe când intram în şanţurile noastre. Fac şi ei ce pot. Ei cred c'aşa merge. Trânta voinicească merge pe dreptate, nu faci nimic cu şolticării nemţeşti. Trageti ! puteţi vol trage până mâni !

Şi Dulhman sfârşi pomenind ceva despre " grijania *lor* de *catolnici* ! "

MIHAIL SADOVEANU

BCU Cluj / Central University Library Cluj

PROCLAMAȚIA

Generalului Zadic către populația Bucovinei

Generalul Zadic, comandantul trupelor române cari au trecut în Bucovina, a dat următoarea proclamație către populație :

Răspunzând la chemarea consiliului național bucovinean, armata română din Inaltul ordin al Majestății Sale Regelui Ferdinand I al României, a sosit pe pământul marelui Voevod Ștefan, pentru a ocroti viata, avutul și libertatea locuitorilor de orice neam și credință, impotriva bandelor de criminali cari au început opera lor de distrugere în frumoasa voastră țară.

Trecând hotarul pus către noi de o soartă vitregă acum o sută și mai bine de ani — hotar care n'a putut să despartă niciodată și inimele — trupele române sosesc în mijlocul vostru dându-vă dragostea și sprijinul lor pentru libera înfăptuire a dorințelor născute din dreptul legitim al popoarelor de a dispune de soarta lor.

Sfătuiți de aceste sentimente și cu credința în sinceritatea cererei voastre de ajutor, invităm populația bucovineană să nu se abată sub nici un motiv dela viata și ocupațiile sale normale.

Subsemnatul garantează fiecărui locuitor libera exercitare a drepturilor sale civile și face cunoscut în acelaș timp, că va reprima cu toată severitatea orice încercare de desordine, acte de violență sau nesupunere la ordonantele date de noi.

General ZADIC.

Dată la 24 Octombrie 1918.

NEAMTUL CU OBRAZAR

Cine a putut privi cu mai mult desgust și cu mai multă ură, chiupul uricios al Neamțului invingător de cât sărmanul prisonier ?

Cine a indurat chinurile celui mai iscusit călău ? Prisonierul ! Si pintre atiția prisonieri, de-atâtea neamuri, prisonierul român a avut cea mai jalnică soartă.

Ei bine, voi cari ati suferit, peste masură când Neamțul era țanțos, asculta ți ce se petrece acum la Berlin.

Faptul este povestit de către un Francez, care se afla in Berlin pe la sfîrșitul lunei Decembrie.

« A doua-zi dupa sosirea mea in capitala Germaniei, mă plimbam pe străzile principale ale orașului căutând să'mi dau seama de viața din BERLIN. Cu uimire, pe faimoasa cale « Unter den Linden », « zăresc soldați franceji ; mă opresc ; le vorbesc ; ei fac parte din misiunea franceză, sub comanda Generalului Dupont. La Berlin se mai află și misiuni americane, britanice si italiene. Soldații glumeți de felul lor, imi spun că Berlinezele nu sunt de fel sălbatece și care de care se incearcă a le zîmbi mai grațios. »

« Seara, intr'un restaurant unde se cântă și dansează până in ziuă, am fost primit in mod prietenesc, la drept vorbind prea prietenesc. La cererea mea, orchestra cântă opere franceze, valsuri pariziene, până și " Madelon ", iar publicul intona in cor refrenul popular și atât de gustat de către « poilu ». Apoi am ascultat imnul « Sambre et Meuse » și in fine un Neamț slugarnic veni plin de umilință să mă intrebe dacă nu aș dori să aud... Marselieza! Aici nu vreau, i-am raspuns scurt. »

Iata ce ne spune Francezul.

Vă vine acrede ?

La Berlin, Neamtul curtenitor și josnic vrea să cânte Marselieza ; la Budapesta poate Ungurul se incearcă a cânta « Desteapta-te Române ! »

Ce schimbare !

Cât au fost mari și tari ne-au schingiuit, ne-au amărît sufletul, au născocit torturi rafinate, si au făcut măceluri sistematice ; acum când li s'a venit de hac, acum când fiara e cu botul pe labe, se gudură ca un cățel în așteptarea bucăturii.

De giaba își pune Neamtul obrazul, lumea întreagă îl cunoaște prea bine mutra adevarată și sufletul hain.

Sânge și lacrimi au curs pe urma ta. Nu te mai ascunde Neamțule ! Nimeni nu te poate uita !

M. P. C.

Din jafurile nemtilor în România

Când nemții au fost siliți să părăsească în 48 de ore, pământul României, ajunserà în mare încurcătură cu lucrurile jefuite din toate părțile țării pe care nu isbutiseră încà să le transporteze în Germania. O parte din aceste lucruri au fost regăsite de diregătoriile românești în diferite gări s'au chiar încărcate în trenuri, gata de plecare. Numai în Brașov s'a dat peste 200 vagoane pline încărcate cu mobile luate din case particulare și din edificii publice, apoi vase covoare, ciasuri, haine, lacruri de lânăcurele, mașini, motoare, aparate telegrafice și telefonice. Nemții în timpul ocupației s'au dovedit cei mai barbari și jefuitori stăpânitori. Au strâns tot ce au putut și ce au găsit. Și de prin casele țăranilor au adunat toate costumele naționale și toate obiectele de valoare din punct de vedere artistic. Asemeni lucruri de mâncare. In Brașov au fost 18 vagoane pline cu pachete conținând fiecare câte 5 kgr. lucruri de hrană.

O comisie care facea parte și presedintele consiliului national român din Brașov, Dr. V. Saftu, și un delegat al cartierului general român, a luat un proces-verbal asupra acestor lucruri, în prezența șefului de stat major al armatei germane.

M.

Datoria celor din străini

Răsboiul s'a isprăvit, dar cât amar și câtă suferința incă pe lume !

Franța, pustiită, suferă de foame și de frig. Iată ce scrie in aceasta privință le *Journal* din 15 Januarie :

« La Cambrai, 8,000 de locuitori duc» lipsă de apă, de lumină, de paturi, de » acopereminte la case. In mijlocul lu» nei Decembrie au rămas patru zile » fară pâine !

» La Valenciennes, s'a împărțit un » litru de petrol pentru două luni.

» La Lille, la Roubaix totul stă pe loc » și toți suferă.

» La țară viața e mai grea incă, și » cei care au suferit până acum, se in» treabă de ce le e dat să mai indure » incă atâtea.

» Au tot dreptul să se plângă, căci » biruinta i-a liberat dar nu le-a pus » capăt lipsurilor; find insă buni fran» ceji, pricep in acelaș timp că Guver» face ce poate. Urmările economice » ale răsboiului n'au fost simțite de cât » mult timp după ce s'a auzit prima de» tunatură de pușca, e firesc ca ele să se » continue mult timp incă după ince » tarea dușmăniilor.

» S'a dat prea curând voie popula» ției de intra in țarile ocupate. Prima » măsură ce trebuie luată e de a opri » pentru un timp oare-care întoarcerea » acasă, refugiații trebue să reziste la » dorința lor așa de firească care i im» pinge de a se reîntoarce. »

Ca și Franta, România a fost devastată, pustiită, stoarsă de toate, adusă la sapă de lemn ; și acolo e frig, mai frig ; și celor de acolo li-e foame ; lipsurile sunt mai mari inca la noi !

Sa ne servescă drept îndrumare vorbele de mai sus.

Ori care ne-ar fi dorul, trebue răbare, să nu căutăm a ne intoarce prea iute in țară.

« Fie painea cât de rea, tot mai bună in țara mea » zice un proverb românesc !

Dar când nui-i pâine de loc ? — Dar când puțina hrană ce mai este e pentru cei mici, ceî slabi, ce neputincios ; când abia e de mâncare pentru cei ce ne sunt dragi ; de ce sa ne ducem să le luăm bucata din gură ?

Pentru că-i iubim, pentru că-i dorim, e de datoria noastră să mai stăm neaici !

Puțina răbdare incă dragi prieteni, aliatii nu ne uită, toți se intereseaza de soarta României.

După-ce bunătatea lor ne va veni intrăjutor depă aclia ne vom întoarce și noi acasă.

C.

Să le fie tărâna usoară !

In Biserica română din Paris a avut loc Duminică 30 decembrie o slujbă pentru odihna de veci a tuturor ofițerilor și soldaților români căzuți pe câmpul de onoare.

Multe a suferit biata noastră țară si prea mulți feciori a perdut, — mai bine de 800.000.

Acum răsboiul s'a isprăvit, România mare se făureste, Românii din toate ungherele își dau mâna și hora Unirei se incinge. Acum mai mult ca ori când ni se strânge inima, gândind la cei care nu mai sunt, la acei cărora nu le-a fost dat să-și vadă visul cu ochii.

Cei care au perit chiar de la inceput, cind armatele noastre intraseră biruitoare in Transilvania răvnită, s'au dus fericiți. Mulți au murit apoi, când soarta ne era vitregă ; dar pamântul românesc le-a băut sângele și mărireastrăbună îi intovărășea. Ei nu vor cunoaște lumina Păcei și a Romîniei mari dar au murit luptând, plini de crediuță. Să nu-i plângem, le-am micșora jertfa ! De plâns e cel care s'a stins in chinuri și umilință pe pământul desnădejdei și al urei : prisonierul doborât de foame și de dor : martirul cruzimei nemtești Nu a putut culege cu nuna vredniciei sa-i dăm dar lacrimele noastre induioșate și amintirea cea mai scumdă.

Iar voi, care ați revenit din iadul nemțesc, voi care veți revedea in curând pământul patriei iubite, ziceti cu mine : « Să le fie țărîna ușoară, căci prea amară și fără noroc le-a fost soarta.

M. COULON-DUMITRIU.

Cu prilejul ocuparei orașului Cluj

(Telegrama d-lui Stefan C. Pop)

Cu prilejul ocupărei orasului Cluj de armatele române, d. dr. Stefan C. Popp, seful armatei și siguranței publice din Transilvania, a trimis M. S. Regelui următoarea telegramă :

Dela șeful armatel și siguranței publice din Cluj către Maestatea Sa Regele nostru Ferdinand I, Domnitorul tuturor Românilor.

Divizia 7-a a vitezei armate române, azi, la ora 11, a ocupat cu glorie Clujul, cuibul de tristă amintire a suferintelor Neamului nostru ; falnicul stindard românesc, înfipt azi în zidurile ce altă dată răsunau de gemetele miilor de Români, vestesc cu fală că s'a înfăptuit stăpânirea peste Transilvania a Majestății Voastre și a scumpei Coroane Române.

Cu ocazia acestui eveniment, în numele armatei celor de dincoace de Carpați, aduc Maiestății Voastre expresiunea celui mai omagial devotamedt.

Trăiască Marele Nortru Căpitan Ferdinand I, Regele tuturor Românilor.

Trăiască Majestatea Sa Regina Maria, nobila noastră Mamă ?

Trăiască Augusta Familie domnitoare !

Ura România Mare !

Dr. St. C. Popp
Șeful armatei și Siguranței Publice.

Telegrama Regelui Greciei catre Regele României

M. S. Regele Alexandru al Greciei a trimis următoarea telegramă Augustului nostru Suveran :

A. S. Regelui Ferdinand

Adânc mișcat de telegrama ce-ai binevoit a-mi trimete, prin care îmi vestești că împrejurări fericite au permis poporului român să ia din nou armele alături de credincioșii săi aliați, transmițându-mi atât Mie cât și armatei Mele salutul ei frățesc, Iți mulțumesc și Te felicit călduros.

Convins din parte-mi că frația de arme este o garantie de prietenie trainică între poporaele noastre. Iți trimet atât Ție cât și vitezei Tale armate române salutul meu cel mai cordial.

ALEXANDRU I.

COMUNICATE OFFICIALE

In Bucovina și Basarabia situația neschimbată.

In Transilvauia trupele noastre au intrat in Hastatan, fiind intâmpinate de populație cu ovațiuni și steaguri tricolore.

La Brașov s'au dezarmat 2500 germani din fosta armată Mackensen.

Fruntașii comunei Bicaz au cerut permisiunca să constitue din tinerii comunei o legiune armată care pusă sub ordinele armatei noastre să lupte contra Ungurilor.

1. In Bucovina și Basarabia, situatia neschimbată.

Locuitorii comunei Kriva (10 klm. vest de Lipcani) au sărbătorit, din a lor inițiativă, actul Unirei Basarabiei, oficiinduse un Te-Deum și ținându-se cuvântări patriotice. In ziua de 7 Décembrie, s'au prezentat comandameutnlui din Lipcani o delegatie a comunei, prezentând un document oficial al serbării.

2. In Transilvania, trupele au intrat in Turda și Apahida, fiind primite cu mare entuziasm de populatiune.

Comandamentul trupelor cari au intrat in Seghișaora raportează că tot drumul dela Odorhei la Seghișoara era împodobit cu arcuri de triumf și inscripțiuni cu drapelele tuturor aliaților.

Populațiunea în haine de sărbătoare, întâmpină trupele in fiecare sat.

In Seghișoara, se adunase toate satele dimprejur ; flăcăi călări, călușari cu căciula dorobanților noștri, preoții, femei, copii, toți purtau cu vădită mândrie, haine și culorile noastre nationale.

In piața orașului, dr. Cornea, Prețe dintele Consiliului National Român din localitate, a urat trupelor bun sosit. Mulțimea a isbucnit în urale aclamând Familia Regală.

S'a încins apoi o horă la care au luat parte ofițerii, trupa și tot poporul.

M. C. G.

INFORMAȚIUNI

Regina Maria a României a trimis femei lor române următoarea telegramă : « Prin dl Vaida Voevod mulțamesc din inimă Româncelor din Transilvania, Bănat și Ungaria, flicelor vrednice ale acelora, cari dea lungul veacurilor au purtat luptă hotărâtă și plină de jertfe, a cărei biruință a fost văzută Duminică la Alba-Iulia.

Maria.

Funcționarii din Alba Iulia au jurat credință Marelui Consiliu N. R. Toți funcționarii din Alba Iulia, fără deosebire de naționalitate — au jurat credință C. N. R. punându-li se totodată în vedere, că dacă își vor îndeplini cu conștiențiozitate chemarea, nu se va întâmpia nici o schimbare neplăcută în situatia lor.

Academia română din București a trimis prezidentului Conziliului dirigent, d-lui Iuliu Maniu următoarea telegramă : « Academia Română, care reprezintă, dela întemeiarea ei, unitatea culturală a Românilor de pretutindeni, trimite salutul ei frătesc Conziliului dirigent și Adunării care a proclamat unirea politică a Românilor din Transilvania, Bănat și Țara-Ungurease prin actul lor gândul statornic al neamului nostru. Semnat : Poni, Negruzzi, Mehedinți. Gr. Antipa. D. Onciul, dr. N. Babes Țițeica, Densușanu, Bianu, Al. Lapădatu Bogdan, Pârvan.

Mesajul Bucovinenilor trimis regelui Ferdinand. Se anunță din Iași cu datal de 18 Nov. : Dr. Sextil Pușcariu, făcând parte din solia trimisă de Bucovina, a adus și citit Regelui mesajul următor :

Măria Ta,

Venim ca soli ai Bucovinei — și mulțămim lui Dumnezeu, că ne-a învrednicit pe noi de cinstea aceasta — ca să vă aducem inimile și sufletele Moldovenilor de peste Molna ; inimile pline de mulțămită și eterna recunoștință pentru ocrotirea ce ni ați dat ca să împlinim visul părinților noștri. sufletele premenite în anii grei de suferinți care nu cunosc altă dorință decât de a putea iucra și ele la alcătuirea României Mare.

Venim, Măria Ta, să Vă aducem vestea că, în clipa când vechiul Ținut al Sucevei și Cernăuților, cu ocolul Câmpulungului Cotmanului, sunt unite cu Țara Mamă, sub lespedea din Putna, Sfântul. după o sută patruzeci și trei de ani de somn greu, tulburat de visuri urîte, și-a aflat iar odihna căci de-acum știe că soarta fiilor săi este pusă în mâna regelui Ferdinand, liberatorul tuturor Românilor.

Să trăiești Măria Ta !

Telegrama guvernului român către Congresul Bucovinei. Guvernul regal salută cea mai vie bucurie Congresul general al Bueovinei și ia act cu nețărmurită mulțumire de hotărârea sa în unanimitate de glasuri.

« Poporul român din Regat prin glasul guvernului Vă aduce asigurarea cea mai desăvârșită că nu va cruța nimic pentru ca frumoasa Bucovină în hotărîrile di istorie să remâie pe veci alipite de trupul mamei. Poporul român s'a sculat la ceasul sunt pentru a face să triumfe dreptătea și libertatea neamuiui. El vă va sprijini și apăra ca pe odorul său cel mai scump. De acum înainte România Mare este înfăptuită. Și mulțămim Domnului și să strigăm : Trăiască România lui Mihai Viteazul și Ștefan cel Mare și Sfânt, astăzi România lui Ferdinand I.

Prețedintele Conziliului de Miniștri :
General de corp de armată aghiot,
COANDĂ.

In numărul nostru trecut a rămas din greșală, foiletonul fără numele autorului care este eminentul nostru scriitor I. Sadoveanu.

AVIS

Am onoare a informa pe românii aflători la Paris. doritori de a a și tipări lucrări în limba română cât și în alte limbi strene. Se axecuta ori-ce lucrare precum : ziare, reviste, literatură, lucrări comerciale în ori-ce formă. și cărți de vizită a 5 fr. suta, puteți scri și vin la domiciliu. N. Demetrescu rue Gay Lussac 9, Paris (5e).

Le Gérant : R. REPIQUET

Impr. Dubois et Bauer, 34, rue Laffitte.

BCU Cluj / Central University Library Cluj